

کانی فرمیسک

ئیسماعیل خوشناو

پووری... مژدهم پییه... مژده...

- ئەلئی چی؟ ئەختەر گیانە کەم مژدهی چی؟

- دەنگۆیهك ههیه كانی فرمیسك ته قیوه ته وه! ئەلین ئەوهی چاوی پی بشوات له کویری ئەکهویت و ساغ ئەبیته وه، با ئیمەش بچین، دنیا به هارهو کۆنه ههواریش به سەر ئەکهینه وه، به لکو بۆنیکی جوامیژیش ئەکهین، برۆا ناکەم رینگه شمان پی بگرن، خه لکه که هه موو روویان له وپییه.

- ئەختەر گیان دهبی ئەوه هەر کانی خەرمان نه بی له وپوه سەری هه لدا بیته؟

- نا... ئەویان داخست و کۆریان کرده وه، کانی فرمیسك له سه رینگانه، له نزاری که پکی کایسانه (۱).

- رۆله کەم رینگاکه سه خته، زیانت پی ناگه یه نیته؟ خوا نه خواسته ئەوجار چاوم دانا، ئەم جارە گیانیش دانه نیم.

- نا... به کاوه خو، به هیواشی، به فیئکی به یانی ئەچین.

- ده باشه...

له گهل گه زهنگی هه تاودا به ری کەوتن، له جاده وه لاری بوون، به رهو سارداو (۲) هه لکشان، ئەمه تا گه یشتینه کانی خەرمان، با پشووی بدین. پووری له سەر تاته به رده که داناو چاوی گیرا... ئیره مالی کاوه و ئەوهی دیش مالی مام وسوو بوو، خواره و ته ریش مالی وه نه وشه ی پوورزام بوو... ئەم به رده گه ورا نه ش ئی مالی کوپخا برایم بوون، ئاخ خ...

گولالەي كچيشى رۆژى ھەورە خەماويىيە كە
گيانى لە دەست دا.

ھەناسەيە كى قوولې ھەلمژت... پەرى سىنگى
كرايەو، بۆنى ھەلالە و بەيىون و كوليك بووك
و حاجيلە مەستى كرد، تەراتىيە كى كەمى
بىنى، چاوە كانى ھەلبېرىن و شۆرەبىيە كەى كانى
خەرمانى بەرچاۋ كەوت... رەش داگە رابوو،
كارتەى جوانى لە نۆژەن دەر كەردبوو، وردە دلۆپە
ئاوى سەر گەلاكانى تيشكى خۆريان بەسەردا
ئەشكايەو، لىۋى وشك ھەلاتوويان بە خەندە
ئەھىنا. ھەناسەيە كى گەرمى ھەلينا و قورگى
گىرا... سوور ھەلگەرا، بەرى چاۋى ماتەمى
بوو... دوو دەنكە مروارى گەورەى بە برژانگى
چاۋى قەتيس مانەو.

پايىز بوو... مشتاغمان (۳) كۆكردبوو،
لە گەل مامم بەرەو مال دەھاتىنەو، دواكە وتم
بە تەنھا لە ژىر شۆرەبىدا دانىشتم و قاچە كانىشتم
خستبوو ناۋ جۆگەى كانى خەرمان و دەستى
تەرم بە بسكە كانمەو داتەھىنا، كە دەنگى
تەقەيە كى دوورھات، سەرم ھەلبېرى نا قارى
تەقە كەم بەسەر ئە كەردەو، خەلكى سارداۋىش
ھەموويان بەسەر بانانەو ۋەك من چاۋيان
بېرىبوو ئاسۆى دوورى بنارى شاخ.

چ فېنكايەك بوو بە لە شىمدا گەرا كە پەيتا
پەيتا تارمايى جوامىر و ھاۋرپىيە كەى بە سواری
ئەسپ لە گەل نزيكبونەو دا روونتر ئەبوو...

ئەسپى جوامىر حدودى و موو زەردى ھەنيە
بەلەك و ئەوھى كاردۆش كومىتى زيوين،
ھەردوو كيان بە رېچكە كەى بنەوانى باخچەدا
ھەلگەران و بەرەو كانى خەرمان ھاتن، لە ژىر
دارگويزە كەدا دابەزىن. بە تەنھا لىم نزيك بوو،
ئەوھندە بوو خۆم بە باۋەشىدا كرد، ۋەك بلىيى
گيانم بۆ چەند ساتىك بە ئاسمانەو بەسەر
مىرگ و گولزارى سارداۋا ئەخولايەو، لە
خۆشيان بالم گرتبوو.

ئەو دواچار بوو كە گوتت ھورە ھەلى
كردوو، بەرەو سارداۋ دىت، مەل و بالندە و
گياندارە كىيە كان بەرەو كوستانى سەرەو رەو
ئەكەن، ئىمەش ئەويمان مەبەستە، لوتكە كانى
پەر بە فرن... ھورەى زەمانە كارى تى ناكات،
ئەشلىن لە بەھارى (۴) داھاتوودا لەو پەو دژەبای
ھورە ھەلئەكات، چەندى زوو خۆتان كۆكەنەو
لە گەل دايكم و باوكم بېرۋنە شار. ئاخ...
شۆخە كەم... بە يەكتر راموساين و چاۋە كانم
بە تۆزى بەرپاي ئەسپە كاتتەن كل كرد تا
ھەردووكتان لە گەروى (۵) بووكان بە جووتە
ئاۋابوون.

- ئەختەر... ئەختەر بۆ بى دەنگى... بۆ
كۆى چوۋى؟

ئەختەر راجلەكى و بۆ لاي دەنگە كە ئاۋرى
دايەو.

- ئەوھتا لىرەم پوورى با بۆ كانى فرمىسك
ھەلكشىين.

دوا بە دواى ئەوان پەرەسپلەكەيەك بە سەرلىشىۋاۋى
بەسەر كانى خەرماندا ئەخولايەو، جىي گوند
كەلاۋە بوو، ھىلانەكەى نەمابوو.

چەند ھەنگاۋىك سەر كەوتن لە ناكاۋ سەوزايە كى
يەكجار جوانى ھاتە بەرچاۋ... مىرگىك ھەرۋەكو
خۆى نەبووبى... لە ناۋەرەستىدا كانياۋىكى
زولال ھەلدەقولى و گولزارىك بە دەورى و
نيزگزارىكىش بە دامىنيەو. دوو گولى جوان.
شلىرېكى گەشاۋەى زەردباۋ لە راستىيەو
و مىلاقىكى سوور لە چەپەى كانياۋەكەدا
خونچەى دەم كارەكەيان بە سۆزەو دانواندبوو،
خونۋاۋى پەرە رەنگىنە كانيان دلۆپە دلۆپە
ئەتكايە ناۋ كانياۋەكەو، ھەرۋەك بلىيى لەوھو
ناۋى فرمىسكى ۋەرگرتىت.

- خۆ ئەو كانى فرمىسكە! راستە... ھەو،
خۆيەتى.

ئەختەر شاگەشكە بوو، جوولەيەك بەر زگى

(۴) ھەرواش دەرچوو لە بەھاری دۆای ئەو، پراپەڕین دەستی پێ کرد.

(۵) گەرووی بووکان- واتا گەروو، یان گەلی بووکان- پتر مانای گەروو ئەگەینیت. پێچکەبەگە لە سۆرکی شەقلاو بەرەو گوندی ماوەران ئەچیت. تیپینی:

بە خەیاڵی سوپی کارسات و ئومیدی ئاییندە، ئەم چیرۆکە (یان چەند وشە) چۆراوگە زامی دڵ و خەمی ئەو پۆژانە بوو لە خەلووبەگە سەر ھەردوو بەردی کەلاوی شارۆچکە وێرانکراوەکە سیساو لە زەمانی بەعسدا.

کەوت، دلی داخوڕپا، سوورھەلگەرا، چاوەکانی تاری بوون، ژان ھینای و بردی، ھاواری کرد: - پووری... گیانم خەریکە دەرچی.

- کچم ئەختەر... ئەختەر.. ھاوار خویە چیمان بەسەر دیت، وا منیش ھاژەبەگ بە گویمدا دیت... ئەو بەو چوانم گەرم داھاتن؟ دەستی بەم لاو ئەولا کوتا... قژە ئارموشینەکە ئەختەری ھاتە دەست و راپیکشا، سەری نایە کۆشەخۆ، ھاوار ساردادو پۆ... جوامیر پۆ- گەرمییەگ لەبەری چاویبەو تکیاھ لا لیوی... سویر بوو... بەری چاوی پووناک بوو، ھەپەسا... وا ئەبینم!! ئەو تا ئەختەر بپھۆش بوو دلی بەجۆش ئەکوتی... ئەو پەرەسیلکەبە و ئاو ئەخواتەو.

ھیشتا ھەر ھەپەسا بوو کە ئەختەر بەتین ددانەکانی لیک قرساند و دەستی توند لە چارۆگە پووری گیرکرد، ھاواری لی ھەلساو تاسا.

پەرەسیلکەبە راجلەکی و فرکەکی کرد. لە دامین ئەختەر دەنگیککی ساوا... واق... واق بەری ئاسمانی شەق کرد، پووری ئارەقەکی سەر کۆلمی شین داگەراوی ئەختەری سەریبەو. - ئەختەر چاوی ھەلینا... روانییە گەرووی بووکان... ھیشتا پەرەسیلکەبە نەپەریبەو ھەپەسا بەرەو کویستانی باکوور ئەفری.

ھەولێر

۱۹۸۹/۵/۱۰

- (۱) کەپکی کایسان، بەرزترین لووتکەکی سەفینە.
- (۲) ساردادو- ناوی ئەو گوندەبەگە چیرۆک باسی لی ئەکات، ناوی گوندیککی تاییبەت نییە.
- (۳) مشتاغ- پاییزان پاش پنینی تری پەزان (بەیار) لە ساتەگۆرێک لەبەر ھەتاو راتەکریت و ئەیتە میوژ.